

ҚАЛБА ТЫНЫСЫ

№ 26 (9439) Жұма, 3 шілде 2026 жыл

Газет 1934 жылдан бастап шығады

Айна ақпарат

КЕҢЕЙТІЛГЕН АППАРАТТЫҚ КЕҢЕС ӨТТІ

Облыс әкімі Берік Уәлидің төрағалығымен кеңейтілген аппараттық кеңес өтті. Жиында Абай облысында жолаушылар тасымалын ұйымдастыру барысы және өңірдегі жастар саясатын іске асыру мәселелері қаралды. Кеңеске облыстық басқарма басшылары, өңірлік департамент жетекшілері қатысты. Аудан және қала әкімдері бейнережим арқылы қосылды.

Күн тәртібіндегі мәселелер бойынша жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары басқармасының басшысы Мерей Байырханов пен жастар саясаты мәселелері жөніндегі басқарма басшысы Олжас Бейсенбаев баяндады.

Қазір өңірде облысшілік, облысаралық және халықаралық бағыттарды қамтитын 26 автобус маршруты жұмыс істейді. Жыл басынан бері бұл бағыттар бойынша 38 833 жолаушы тасымалданған. 2025 жылдан бастап алғаш рет облысшілік әлеуметтік маңызы бар маршруттарды субсидиялауға қаржы бөлініп, Семей – Курчатов, Семей – Қарауыл, Семей – Жезкент, Семей – Ақсуат, Семей – Өуезов және Семей – Көкпекті бағыттары ашылды. Сонымен қатар Семей – Қайнар, Семей – Шүлбі және Семей – Бескарағай бағыттары бойынша тасымалдауды ұйымдастыру конкурсы өткізіліп, нәтижесінде облыстың барлық аудандарын облыс орталығымен тұрақты автобус қатынасымен қамту жоспарланып отыр.

Семей қаласында 43 маршрутқа 329 автобус қызмет көрсетеді. Биыл 60 жаңа автобус сатып алынып, оның 45-і жолаушыларға қызмет көрсетуді бастады. Жыл соңына дейін тағы 20 автобус сатып алу жоспарланған. Сонымен қатар автобус қозғалысын бақылауға арналған арнайы коммуналдық мекеменің құрылуы нәтижесінде маршруттардың жүйелілік көрсеткіші 87 пайызға дейін артқан.

Өңірде әлеуметтік маңызы бар үш теміржол бағыты субсидияланып келеді. Семей және Үржар әуежайлары арқылы тұрақты әуе қатынасы ұйымдастырылған. Жазғы туристік маусымда Үржар бағыты бойынша рейстер саны аптасына беске дейін ұлғайтылған.

Аймақ басшысы жолаушылар тасымалы тұрғындардың өмір сапасына тікелей әсер ететін маңызды сала екенін атап өтті.

«Халықтың қауіпсіз, қолжетімді және тұрақты көлік қызметімен қамтамасыз етілуі – мемлекет саясатының негізгі бағыттарының бірі. Жалпы, жолаушылар тасымалы саласында белгілі бір оң нәтижелер бар. Жаңа маршруттар ашылып, әлеуметтік маңызы бар бағыттарды субсидиялау көлемі ұлғайтылуда, қоғамдық көлік паркі жаңартылып, цифрлық бақылау жүйелері енгізілуде. Бұл жұмыстар алдағы уақытта да жүйелі түрде жалғасуы тиіс», – деді Берік Уәли.

Облыс әкімі жиында көлік басқармасына облыс орталығы мен тірек ауылдар арасындағы жолаушылар марш-

руттарының тұрақты жұмысын қамтамасыз етуді, тұрғындардың сұранысына сәйкес жаңа бағыттарды ашуды және оларды облыстық бюджет есебінен субсидиялау мәселесін пысықтауды тапсырды.

Абай облысында мемлекеттік жастар саясаты Президент бекіткен «Адал азамат», «Заң мен тәртіп», «Таза Қазақстан» идеологемалары, 2029 жылға дейінгі мемлекеттік жастар саясаты тұжырымдамасы, 2030 жылға дейінгі әскери-патриоттық тәрбие тұжырымдамасы және өзге де стратегиялық құжаттар аясында жүзеге асырылуда.

Бүгінде облыста 147 982 жас тұрады. Бұл өңір халқының төрттен бір бөлігін құрайды. Жастармен жұмысты 13 жастар ресурстық орталығы қамтамасыз етеді.

2026 жылдың бірінші жартыжылдығында жастарды жұмыспен қамту бағытында бірқатар жұмыс атқарылды. Жастар арасындағы жұмыссыздық деңгейі 2,4 пайызды құрады. NEET санатындағы жастар саны жыл басымен салыстырғанда 444 адамға азайды. Экономикалық белсенді жастардың 97,5 пайызы жұмыспен қамтылған. Жыл басынан бері 2 511 жас жұмысқа орналастырылып, бос жұмыс орындары жәрмеңкелері, «Жастар практикасы», «Жасыл ел» және «Дипломмен ауылға» жобалары аясында жұмыс жалғастырылуда.

«Таза Қазақстан» жалпыұлттық акциясы аясында «Таза жағалау», «Тарихи ескерткіштерді тазалау», «Шоппер таңда» жобалары ұйымдастырылды. Бескарағай ауданындағы Шипалы көл аумағында өткен акция барысында 20 тонна қоқыс шығарылып, 200-ге жуық адам жұмылдырылды.

2026 жылдың екінші жартыжылдығында «Тәуелсіздік ұрпақтары» гранты, республикалық «Abai Quiz», «ERTIS VOLUNTEER FORUM – 2026» және «Жас сайлаушылар мектебі» жобаларын жүзеге асыру жоспарланған.

Аймақ басшысы жауапты мемлекеттік органдар мен аудан-қала әкімдеріне жастарды жұмыспен қамту, NEET санатын азайту, жастар ресурстық орталықтарының жұмысын күшейту, волонтерлік қозғалысты дамыту, сондай-ақ, жастар арасындағы құқық бұзушылықтың алдын алу бағытындағы шараларды жандандыруды тапсырды.

«Жалпы, жастар саясаты бағытында бірқатар жүйелі жұмыстар жүргізіліп жатыр. Дегенмен, жастармен жұмыс тек іс-шара өткізумен шектелмеуі тиіс. Ең бастысы – нақты нәтиже. Әсіресе, құқық бұзушылықтың, нашақорлықтың, лудоманияның, ерте жүктіліктің алдын алу, NEET жастар санын азайту және жұмыспен қамту мәселелері тұрақты бақылауда болуы тиіс. Жастар ресурстық орталықтарының жұмысы барлық аудан мен қалада бірдей деңгейде ұйымдастырылуы қажет», – деді Берік Уәли.

Абай облысының әкімдігі.

Акимат

РАЗВИТИЕ ЖАРМЫ – В ЦИФРАХ, ДЕЙСТВИЯХ И ЗАДАЧАХ

Состоялось очередное заседание акимата под председательством исполняющего обязанности главы района Берика Терлиқбаева, в ходе которого были рассмотрены актуальные вопросы социально – экономического развития Жармы, пополнения доходной части бюджета, реализации экологической инициативы «Таза Казахстан» и исполнения ранее данных поручений. С основным отчетом по вопросам налоговой политики выступили представители уполномоченных органов – отдела строительства и архитектуры, отдела экономики и бюджетного планирования, управления государственных доходов района. Участники заседания обсудили один из приоритетных направлений – обеспечение полноты поступлений в доходную часть местного бюджета. Отмечено: необходимо активизировать работу с индивидуальными предпринимателями, предприятиями малого и среднего бизнеса по своевременной и полной уплате ими налогов и других обязательных платежей. Особое внимание здесь также было уделено мерам по расширению налоговой базы, повышению налоговой дисциплины, легализации предпринимательской деятельности налогоплательщиков на территории района.

На заседании рассмотрены вопросы реализации «Таза Казахстан», где с информацией о проведенной работе выступили специалисты аппаратов акима Акжальского, Жарыкского и Каратобинского сельских округов. Показан ход сделанного по очистке, озеленению и благоустройству территорий, поддержанию надлежащего санитарного состояния в данных населенных пунктах, а также участия государственных учреждений, предприятий и жителей в экологических акциях республиканской программы. Глава района подчеркнул, что обеспечение чистоты и порядка является общей задачей всех жарминцев, как важнейшая цель для будущего каждого человека, как достойный пример для подрастающего поколения.

Отдельным моментом встречи стало исполнение поручений руководства района. Заместителям акима района, курирующим те или иные поручения, ответственным руководителям государственных организаций даны конкретные поручения по обеспечению качественного и своевременного выполнения поставленных заданий, достижению запланированных показателей.

Г. Смагулова.

kalba_tynysy

kalba_tynysy

@rv_media2@mail.ru

8-723-47-6-26-99

ЖАҢА КОНСТИТУЦИЯ: БҮГІНГІ ӨЗГЕРІС, ЕРТЕНГІ ДАМУ

Қазақстан Республикасының жаңа Конституциясының жобасы – тарихымыздағы аса маңызды әрі тағдырлы кезеңнің бастауы. Бұл құжат тек құқықтық акт емес, мемлекетіміздің егемендігін нығайтып, саяси жүйені жаңғыртуға және қоғамдық дамудың жаңа моделін қалыптастыруға бағытталған стратегиялық темірқазық.

Қазақстанның жаңа Конституциясы 1 шілдеден бастап күшіне енді. Елдің Ата заңына енгізілген өзгерістерді заңгерлер, ғалымдар және сарапшылар қауымдастығының өкілдері талқылады. Мамандардың айтуынша, Конституцияның жаңа редакциясы шамамен 85 пайызға жаңартылған. Бұл ретте мемлекеттің негізгі қағидаттары сақталып, көптеген нормалар қазіргі заман талаптарына сәйкестендірілген. Жаңартылған Ата заңда адам құқықтары мен бостандықтарын қорғау, ұлттық бірегейлікті нығайту, мәдениет пен дәстүрлі құндылықтарды сақтау мәселелеріне ерекше басымдық берілген. Сонымен қатар цифрлық технологияларды дамыту және оларды құқықтық тұрғыдан реттеуге қатысты жаңа нормалар енгізілген.

1 ШІЛДЕ ЕЛІМІЗДІҢ БАС ҚҰЖАТЫ – КОНСТИТУЦИЯ КҮШІНЕ ЕНДІ

ИННОВАЦИЯ МЕН БІЛІМ – ДАМУДЫҢ ДИՇГЕГІ

Конституциялық реформа жөніндегі комиссия ұсынған жиынтық жоба – Ата Заңымызды түбегейлі жаңғыртуға жасалған батыл қадам. Құжат Прембуладан, 11 бөлім мен 95 баптан тұрады. Осы ретте «Халық кеңесі» және «Конституцияға өзгерістер мен толықтырулар енгізу» атты екі жаңа бөлім енгізіліп, басқа да бөлімдердің құрылымы жүйеленді. Жалпы алғанда, Конституцияның 77 бабына түзетулер енгізіліп, негізгі мәтіннің 84 пайызы жаңартылды. Бұл сан көрсеткіштер – еліміздің саяси келбетін мүлде жаңа деңгейге көтеруге деген саяси ерік-жігерді айғақтайды.

Жаңа редакцияға сәйкес, Қазақстанның унитарлы мемлекет және басқару нысаны президенттік республика екені қадап айтылды. Ата Заңның 4-бабында егемендіктің иесі де, биліктің бірден-бір бастауы да – Қазақстан халқы екені тайға таңба басқандай жазылды. Ендігі жерде «республикалық референдум» ұғымы «жалпыхалықтық референдум» деп өзгертіліп, халықтың ел басқару ісіне тікелей қатысу тетіктері барынша күшейтілді. Бұл – «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасының құқықтық деңгейдегі көрінісі. Бұл реформаның бастамасы Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың 2025 жылғы 8 қыркүйектегі Жолдауында көтерілгені белгілі. Президент жасанды интеллект пен цифрлық технологиялар дәуірінде Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуына жаңа серпін беру қажеттігін атап өткен еді. Жаңа Конституция жобасында білім мен ғылым, мәдениет пен инновация – мемлекеттің стратегиялық дамуының негізгі тіректері ретінде бекітілді. Цифрландыру, ғылыми зерттеулерді қолдау және адами капиталды дамыту – елдің бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ететін басты факторлар. Бұл өзгерістер ғылыми мекемелер мен жоғары оқу орындарының ұлттық дамуға жауапкершілігін арттырып, Қазақстанды инновациялық экожүйесі қалыптасқан озық елге айналдыруды көздейді.

Қазақстандағы қолданыстағы құқық мәселелеріне арналған конституциялық нормалар нақтыланды. Олардың негізгі мақсаты – толық құқықтық айқындық пен болжамдылықты қамтамасыз ету. Елдің жекелеген аумақтарында «қаржы саласында» арнайы құқықтық режимді немесе «жедел дамитын қала» мәртебесіндегі арнайы құқықтық режимді енгізу мүмкіндігі туралы жаңа норма көзделді. Бұл Астана халықаралық қаржы орталығының қызметіне және Алатау қаласын дамытуға қатысты. Басты мақсат – елдің экономикалық дамуын жеделдету. Діннің мемлекеттен бөліну қағидаты тікелей түрде бекітіледі. Бұл зайырлы мемлекет қағидаттарына және азаматтардың діни наным-сенімдеріне қарамастан теңдігіне негізделген айқын ұстанымды қалыптастырады. Сондай-ақ Қазақстанның сыртқы саясатының негіздері өзектендірілді. Олар – халықаралық құқықтың қағидаттары мен нормаларын құрметтеу, сыртқы саясатты бейбітшілік пен ынтымақтастық рухында жүргізу. Адам мен азаматтың негізгі құқықтарының барлық санаттарының мазмұны – жеке, әлеуметтік-экономикалық және саяси құқықтар – тиісті кепілдіктерді бекіту арқылы жаңартылды. Жеке адамның қол сұғылмайшылығына берілетін кепілдіктер күшейтілді. Атап айтқанда, адам қадір-қасиетімен қатар ар-намысының қол сұғылмайшылығы танылды, цифрлық дәуірде дербес деректерді қорғау және процестік ықпал ету шараларын қолдану кезіндегі адам құқықтары қамтамасыз етіледі.

Сондай-ақ «Миранда ережесі» мен кінәсіздік презумпциясы дербес қағидаттар ретінде бекітілді. Дәстүрлі отбасылық құндылықтарды қорғау мақсатында неке мен отбасы құндылықтары түбегейлі түрде күшейтілді. Қазақстан Республикасы азаматтарының табиғатты сақтау және табиғи байлықтарға ұқыпты қарау міндеті белгіленді. Бұл қоршаған ортаны қорғау саясатының құқықтық негізін нығайтып, аталған бағыттың қоғамдық маңызын айқындайды. Пассивті сайлау құқығын іске асыруды нақтылау аясында жария билік органдарын қалыптастыру контекстінде сыбайлас жемқорлыққа «нөлдік» төзімділік қағидаты күшейтілді.

ӘДІЛЕТТІ ҚОҒАМ – БАСТЫ БАСЫМДЫҚ

Үшінші бөлім «Президент» саяси жүйенің «Күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет»

формуласының қисынды жалғасы болып табылады. Президент сайлауын өткізу мерзімдері мен ант қабылдау тәртібі конституциялық деңгейде белгіленді. Бұл ретте Конституцияда көзделген жағдайларда кезектен тыс Президент сайлауын тағайындаудың жаңа тетігі енгізілді. Аталған сайлау тек Құрылтайдың шешімімен тағайындалады. Президенттің Құрылтаймен, Үкіметпен және өзге де мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылы, кадрлық өкілеттіктері мен нормашығармашылық функциялары айқындалды. Қазақстан Республикасы Президентінің өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату негіздері мен тәртібіне қатысты конституциялық нормалар толықтырылды. Атап айтқанда, мемлекет басшысының өз еркімен отставкаға кету құқығы нақты бекітілді.

Аталған рәсімдер конституциялық талаптардың сақталуын тексеретін Конституциялық Сот арқылы жүзеге асырылатын болады. Президенттің өкілеттігін Конституцияда белгіленген тәртіппен Вице-Президентке, Құрылтай Төрағасына немесе Премьер-Министрге беру рәсімдері нақты және айқын көрсетілген. Мемлекеттік биліктің жаңа институты – Вице-Президенттің құқықтық мәртебесі мен өкілеттіктері регламенттелді.

Парламенттің жаңа бір палаталы моделіне арналған нормалар елдің Негізгі заңының төртінші бөліміне е-

дерді қамтиды. Жаңа Конституция қоғам мен мемлекеттің стратегиялық даму міндеттеріне жауап бере отырып, негізгі қоғамдық-саяси институттарды түсіну және олардың даму перспективаларын бағалау үшін заманауи тұжырымдамалық тәсілдерді қамтиды.

Барлық новеллалар адам құқықтарын толық іске асыруға және Конституцияға негізделген құқық үстемдігін қамтамасыз етуге жағдай жасайды. Олар «Күшті Президент – Ықпалды Парламент – Есеп беретін Үкімет» концепциясының логикасына сай келеді. Елдің жаңа Негізгі заңы қоғам мен мемлекеттің эволюциясының сапалы жаңа кезеңін бастауға берік негіз қояды.

Конституцияның жаңа жобасының негізгі өзегі – азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауды күшейту және заң үстемдігін қамтамасыз ету. Билік тармақтары арасындағы тепе-теңдік пен жауапкершілікті арттыру, жергілікті өзін-өзі басқаруды дамыту мәселелеріне ерекше мән берілген. Ата Заңның жаңа мәтінін көпшілік талқылауға ұсыну – халықты мемлекет басқару ісіне белсенді тарту, жауапкершілігі жоғары, білім мен ғылымға арқа сүйеген, әділетті Қазақстанды бірге құруға бағытталған тарихи қадам. Бұл – әрбір қазақстандықтың өз болашағы үшін жауапкершілікті сезінетін және мемлекеттік шешімдерге тік-

гізділі. Құрылтай 145 депутаттан тұрады және олар пропорционалды сайлау жүйесі арқылы сайланады. Бұл саяси плюрализмнің дамуы мен партиялық жүйенің либерализациясына сәйкес келеді. Парламент палаталарының қолданыстағы өкілеттіктері, бірлесіп, кезең-кезеңімен немесе жеке-жеке жүзеге асырылатын болса да, жаңа бір палаталы модельге органикалық түрде интеграцияланды. Заң шығару бастамасы құқығына не субьектілердің ауқымы нақты анықталып, заңдармен реттелетін маңызды қоғамдық қатынастардың тізімі кеңейтілді, сондай-ақ заң жобаларын қараудың үш кезеңді моделі енгізілді. Аталған жаңашылықтарды ескере отырып, Құрылтай Парламенттің кәсіби, жедел және тиімді жұмыс істейтін үлгісіне айналуға тиіс. Осы арқылы елдегі әлеуметтік-экономикалық өзгерістерге жаңа қарқын беріліп, олардың сапасы арттырылады. Алтыншы бөлім Қазақстан Халық Кеңесіне қатысты мәселелерді реттейді. Кеңес – жоғары консультативтік орган, құрамына ел азаматтары кіреді және Қазақстан халқының мүддесін білдіреді. Екі бапта да оның атауы қазақ тілінде бекітілген. Кеңестің өкілеттіктеріне заң жобаларын Құрылтайға енгізу, жалпыхалықтық референдум өткізу бастамасын көтеру, сондай-ақ өзге де маңызды функциялар кіреді. Конституциялық соттың мәртебесі – тәуелсіз мемлекеттік орган ретінде конституциялық бақылауды жүзеге асырып, Конституцияның үстемдігін бүкіл ел аумағында қамтамасыз ететін орган ретінде бекітілді. Конституциялық бақылау органы қабылдаған шешімдердің құқықтық салдары нақтыланды. Адвокатура мен заң көмегін көрсететін өзге де тұлғалардың құқықтық мәртебесі алғаш рет Конституция деңгейінде бекітілді. Конституцияға өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібі бөлек бөлімде бекітілді. Конституцияға кез келген өзгерістер тек референдум арқылы енгізіледі. Жаңа Конституция қоғам мен мемлекеттің стратегиялық дамуының мақсаттарына сай келіп, негізгі қоғамдық-саяси институттарды түсіну және олардың даму перспективаларына қатысты заманауи концептуалды тәсіл-

лей әсер ете алатын кезеңі.

Мемлекет басшысы «Айбын» XII халықаралық әскери-патриоттық жастар жынында сөйлегенде 1 шілде күні жаңа Конституция заңды күшіне енетінін, осылайша, Қазақстан ел дамуының мүлдем жаңа дәуіріне қадам басатынын еске салды.

– Жаңа Конституция барлық мемлекеттік және қоғамдық институттардың жаңғыруына негіз қалады. Мұндай күрделі өзгерістер еліміздің 35 жылдық тарихында да, одан бұрын да болған емес. Яғни Қазақстан сапалы ғылым негізінде өркендеу мен технологиялық өрлеу жолына түсті. Дегенмен қоғам бір мақсатқа жұмылып, ынтымақ-бірлік танытпаса, кез келген, тіпті мұқият сараланған мемлекеттік жоспардың өзі қағаз жүзінде қалады. Туған жерге – Қазақстан Республикасына адал қызмет етуге ұмтылатын білімді, ерік-жігері мол отаншыл жастар елімізді көркейтеді. Негізгі заңның түпкі мәні де осыдан көрінеді: Конституция шын мәнінде барлық парасатты және жасампаз күштерді, нағыз патриоттарды еліміздің стратегиялық бағдарының, яғни, реформалардың жалпыұлттық жоспары мен мақсаттары төңірегіне біріктіретін берік тұғырнама іспеттес. Жаңа Конституциямыз – барша халықтың, әсіресе, өскелең ұрпақтың адамгершілік және құқықтық бағдары, өмір жолындағы темірқазығы. Осы бағыттан айнұмасақ, қоғамдағы тұрақтылықты сақтаймыз, азаматтарымыз заң мен ел мүддесіне құрметпен қарайтын лайықты өмірге қол жеткізеді, – деді Президент.

15 наурызда Қазақстанда жаңа Конституция жобасы бойынша республикалық референдум өтті. Нәтижесінде дауыс беруге қатысқан азаматтардың 87,15 пайызы жаңа Конституцияны қолдап, осылайша, 15 наурыз – Конституция күні болып белгіленді.

К.Шынбат.

Бабалар рухына тағзым!

*Пай, пай, пай!
Киелі неткен жер!
Батырлар дүбірлеп өткен жер,
Тұлпарлар дүбірлеп төккен тер,
Ғашықтар бір-бірін өккен жер.
Сарылып сал-сері кеткен жер.
Бас иіп, иіскеп топырағын,
Тағзым жасамай өтпендер!
Мұқағали Мақатаев.*

Ақиық ақынның «Тағзым жасамай өтпендер» деген бұл өлең жолында бабаларға тағзым ету- басты міндеттің бірі екенін аңғартып тұрғандай. Қазақ даналығында «Өткенсіз бүгін, бүгінсіз болашақ жоқ» немесе «Өлі разы болмай, тірі байымайды» деген тағылымы тереңде жатқан сөзді көбіміз санамызда саралай білеміз. Өңірдің тарихында өзіндік орны бар, батыр да би болған бабалардың рухына ұрпақтары тағзым етті.

Өткен аптада Жарма ауданы Жаңаөзен ауылының іргесіндегі XIX ғасырда өмір сүрген, бақы матай руынан шыққан Сенгірбай батыр Нарботаулы Сайболат немересінің зиратына құлпытас орнатқан ұрпақтары ас берді.

Баба рухына зиярат еткен ұрпақтары тек ғана ас берумен шектелмей Жаңаөзен ауылында жастар арасында спорттық шара ұйымдастырды. Ал Қалбатау ауылының тұрғындарына Халықаралық дәрежедегі спорт шебері Жамали Диханұлы, әнші-термеші Жетес Жәмеков өнерлерін көрсетті.

Ауылына жанашыр жомарт азамат

Дана халқымыз «Атың барда -жер таны желіп жүріп, асың барда-ел таны беріп жүріп» деген сөзі бекер айтпаса керек. Туып-өскен өңірі, білім алған ауылына алыста жүрсе де атбасын бұрып, ағайынның ахуалын білісіп жүретін кәсіпкер - Мусакиев Қайрат Закарияұлы бабалар рухына тағзым етуді өзінің ауылынан

бастапты. Өскелең ұрпаққа үлгі болуды мақсат еткен, кәсіпкер өзімен қатар, бірге туған апайы мен аға -бауырларын ерте келіп, туған жердің тарихын тарамдауға үлесін қосуды жөн көрген. Сонау 18 ғасырларда ғұмыр кешкен батыр да би бабалары Сенгірбай батыр Нарботаулы Сайболат немересіне, 19 ғасырда өмір сүрген Серік батыр Есенгелдіұлы Сенгірбай немересіне арнайы құлпытас қойып, қоршауын жасап, ұрпақтарынан естелік орнатты. Осы орайда Жарма жері Бөке кенішінде Мусакиевтер отбасында дүниеге келген үйдің тұңғышы -бүгінде Алматы қаласының тұрғыны - Мәдина Закарияқызы да осы игі істің басы қасында жүріп, ойымен бөліскен еді.

- Мен сонау 1956 жылы Бөке жерінде дүниеге келдім. Қазіргі Абай атындағы мектеп-гимназияның түлегімін. Біз осынау игі істі ағайын-тумаларымызбен бірнеше жыл бұрын қолға алуды жоспарлаған едік. Бұл біздің ата-қонысымыз, ұрпағымыз тарихын танып, бабаларымызды біліп жүрсе деген оймен жасалып жатқан игі іс. Біз туған ауылымызға, туған жерімізге тағзым етіп, бабалар ізі қалған киелі мекенді ұлықтауды жөн көрдік. Бөке ауылындағы ата-анамыздың зиратына да құлпытас қойып келдік. Мен мектепті аяқтаған соң 1974 жылдары Алматы қаласына арман қуып, білім іздеп кеткенмін. Сол уақыттан бері әсем қаланың тұрғыны болып, өстік, есейдік. Артынан ерген інілерім де Алматы қаласында өсіп-өніп, ер жетті. Бірақ біз туып-өскен ауылымызды есімізден бір сәт шығарған емеспіз. Бұл игі істі ағайын-туыстың қолдауымен қолына алған інім -Қайрат Закарияұлына алғысым шексіз, -дейді Мәдина ана.

Кеңес Одағының батыры Кенжебек Шәкенов, қазақтың дара да дана, дарабоз ақыны, жерлесіміз Тұрсынхан Абдрахманова жақын туыс, ағайындары екен тілге

тиек еткен Мәдина Закарияқызы Жарма топырағы батырлар мен би-шешендердің мекені болғанын, ата-баба рухы әрқашан қолдап-қорғап жүруін, ел-іші тыныш, жайма шуақ заман болсын деген игі тілегін білдірді.

Тегін ұмытпай, бабалар есімін жаңғыртып, тарихты түгендеп, шежірелерін тарамдап жүрген кәсіпкер азамат, баба рухына тағзым етіп ас берді, атымтай жомарт азаматтың ауылына, Жаңаөзен ауылындағы білім алған К.Шәкенов атындағы мектебіне жасаған игілікті ісі көпке үлгі болары хақ.

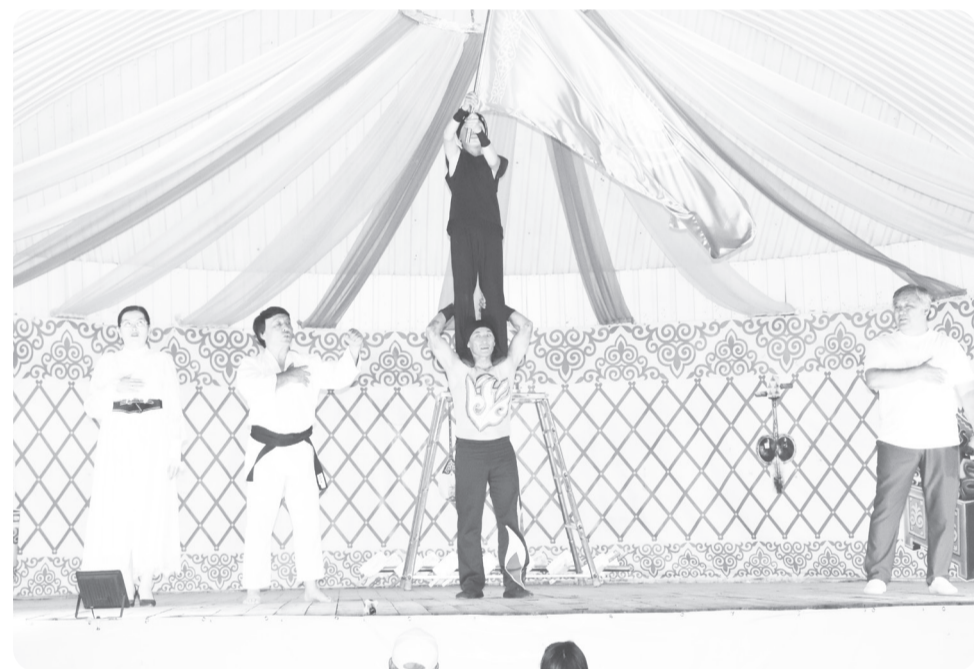
Жастар спорттық шарада бақ сынасты

Дәстүрді сабақтастырып, баба рухын ұлықтауды мақсат еткен игі шара барысында К.Шәкенов атындағы орта мектебінде ауқымды спорттық жарыс ұйымдастырылып, жастар футбол турнирінде бақ сынасты. Спорттық шараның салтанатты ашылуы рәсімінде мектеп директоры Қайрат Байғалиев өзінің құттықтауын білдіріп, ауылдағы игі істің ұйытқысы болып отырған Қайрат Закарияұлына алғысын жеткізді. Өз кезегінде кәсіпкер жалпы жас буын ауылының тарихын, батыр бабаларының есімін танып жүруді мақсат еткен шара екенін айтып, футболға келген қатысушыларға сәттілік тіледі. Мектеп

Қалбатаудың төрінде бекзада өнерімен 2 - рет шығып тұрған Жамали Диханұлы -сонау 2014 жылы ер Жәнібек Бердәулетұлының 300 жылдығына арналған шарада ұзындығы 50метр, биіктігі 6 метр 300 пышақ жүзінен жалаң аяқ жүріп өтіп, рекордтар кітабына енген жан. Араға 12 жыл салып ауданның тұрғындарын өнерімен тағы таңғалдырды. Көзсіз батырдың күштілігіне біз де тандана қарап, сұхбаттасуды жөн көрдік.

Жамали Диханұлы -Қытай Халық республикасының Тарбағатай аймағы Емлі елді мекенінде дүниеге келген. Ата мекені -Қазақ жеріне қоныс аударғанына да 27 жылдан астам уақыт болған. 10 жасынан спортқа бауылған әкесі қолдау білдіріп, шымырдай шынығуына ықпалы зор болыпты. Мектеп қабырғасында жүріп-ақ, суға шомылу, күресу, білектің күштілігін сынау сынды спорт жарыстарында алдына жан салмаған, тынымсыз еңбектің нәтижесінде бұл спортта бағы жанғанын жасырмады. Шығыс жекпе-жегінен халықаралық спорт шебері, «Толағай» федерациясының негізін қалаушы, каскадер әрі өнер зерттеуші екенін әңгімесінен аңғардық.

«Жүзі қылпылдаған өткір пышақпен гір тасын көтергенде алақаныңыз жаракаттанбай ма, алмастай жарқылдаған қылышпен биікке көтерілгенде табаныңыз

ұжымына «спорт пен өнерді серік етіңіздер» деген ізгі тілегін білдіре отырып, 5 домбыра және 10 футбол добын тарту етті. Сондай-ақ, өңірден шыққан би-шешендерден бастау алатын шежіресін тарқататын «Тектілік қонған әулет» атты батыр бабалардың тарихын тарамдаған жаңа кітабы үлестірілді.

Спорттық жарыста бақ сынасқан жастар да тартысты ойын үлгісін көрсетіп, туған жеріне тағзым ете келген кәсіпкер азаматтың атына алғыстарын айтты.

Қалбатау төрінде Жамали өнер көрсетті

Кәсіпкер Қайрат Закарияұлы бабалар рухына тағзым еткен игі шараға үзеңгілес досы, Халықаралық дәрежедегі спорт шебері, каскадер, Жамали Диханұлын ерте келіпті. Сондай-ақ, Қалбатау ауылының сахна төрінде әнші-термеші Жетес Жәмековтің домбыраны күмбірлетіп, қобыздың сарынын әуелете ән салды. Жиналған қауымды таңғалдырған, біздің пайымымызша ең күшті адам -Жамали Диханұлының өнері тәнті етті. Сахна төрінде 18 өткір қылыштың жүзімен өрмелеуі, тісімен 100 кг салмақтан артық гир тасын көтеруі, қылпылдаған пышақты алақанымен жымқыра ұстап, ауыр салмақты қозғалтуы талайларды тандандырмай қоймады. Ал көзсіз батыр өнер иесінің шәкірттері Бауыржан Бекберген мен Ерасыл Бесалы да аяқ-қолдарын жылдам қозғалтқанда буынсыз адамдай иіліп, ор лақша биіктіктен секіргенде «ұстаздан шәкірт озар» деген тәмсілді санаға түйдік.

тілінбей ме» деген сауалды қойдық. Ерекше өнер иесі сөз кезегінде

- Адам өзінің бойындағы қорқынышты жеңе білу керек, менің өнерімді бағалап отырған көпшіліктің қошеметі мені шабыттандырады. 47 жылға жуық осы өнерді өзіме серік етіп келемін. Бұл өнерді мен «атағымды шығарайын» деген мақсатта көрсетпеймін. Халықтың, көрменнің ыстық ықыласы мені ынталандырады, күш-қуат береді, шабыттандырады, Тек спортпен ғана айналыспай, қазақ халқының салт-дәстүрі, әдет-ғұрпын кеңінен насихаттау мақсатында бірнеше зерттеу-мақалалар мен кітап жазуға үлесімді қостым. Киноларда бағымды сынап, «Көшпенділер», «Абылайдың балалық» шағы сияқты көркем фильмдерде каскадерлік өнеріммен бірнеше ролді сомдадым,-дейді Жамали Диханұлы.

«Сегіз қырлы -бір сырлы» ерекше өнер иесі әрі спортпен қатар өнертанушы деп басында бекер сипатталмады. Өйткені Жамали Диханұлы этнографияға ерекше қызығушылық танытып, қазақтың қасиетті би өнері қара жорғаны талмай насихаттаған жанның бірі.

Бабалар рухына тағзым ете келген жерлестеріміздің игі ісі осылайша талантты да дарынды өнер адамдарына Қалбатау төрінде аудан жұртшылығы ризашылығын білдіріп, зор қошеметтеуі - руханиятты ұлықтайтын арда азаматтарға көрсетілген құрмет екені сөзсіз.

Кәусар Арықханқызы.

«АЙБЫН – 2026»: ПАТРИОТТЫҚ РУХТЫ АСҚАҚТАТҚАН ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖАСТАР ЖИЫНЫ

«Отанды сүю – жүректен, қорғау – азаматтық парыздан басталады».

2026 жылғы 21–27 маусым аралығында Ақмола облысындағы «Амандық» оқу-жаттығу орталығында Ш. Уәлиханов атындағы колледж базасында Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің ұйымдастыруымен дәстүрлі «Айбын – 2026» халықаралық әскери-патриоттық жастар жиыны жоғары деңгейде өтті.

Жиынға Қазақстанның барлық өңірлерінен, сондай-ақ шет мемлекеттерден келген әскери-патриоттық клубтардың тәрбиеленушілері қатысып, өзара тәжірибе алмасып, әскери-спорттық шеберліктерін сынады. Аукымды шараның негізгі мақсаты – жастардың бойында патриотизмді, Отанға деген сүйіспеншілікті, азаматтық жауапкершілік пен әскери қызметке құрмет сезімін қалыптастыру, сондай-ақ әскери-патриоттық тәрбиені дамыту.

Жиын бағдарламасы әскери-қолданбалы және спорттық сайыстарға толы болды. Қатысушылар белтемірге тартылу, шалқадан жатып денені көтеру, жүзу, әскерилендірілген кросс, АК-74 автоматтың бөлшектеу және жинақтау, арқан тарту, пневматикалық винтовкадан ату, әскерилендірілген эстафета және шешуші кезең – «Күшіміз бірлікте» әскери-далалық тактикалық ойынында бақ сынасты.

Бұл жарыстар жас сарбаздардың дене дайындығын ғана емес, олардың төзімділігін, тәртіптілігін, батылдығын, көшбасшылық қабілетін және командалық рухын шыңдауға мүмкіндік берді. Жиын қорытындысында барлық кезеңдер бойынша үздік командалар анықталып, абсолюттік жеңімпаз атағы үшін ең мықты командалар өзара сынаға түсті.

Халықаралық деңгейдегі бұл беделді додада Абай облысының намысын «Абай қырандары» командасы абыроймен қорғады. Команда мүшелері бірнеше жарыс түрі-

нен жүлделі орындарға ие болып, өңір мерейін үстем етті. Жекелей есепте:

Равильқызы Альфия шалқадан жатып кеудені көтеру жаттығуынан III орын иеленді;

Қалижаров Олжас пен Әубәкіров Данияр «Smart Sarbaz» робототехника байқауында III орын алды.

Командалық сайыста арқан тарту жарысынан III орын иеленген «Абай қырандары» жалпы командалық есепте 53 команданың ішінде 4-орынға тұрақтады. Сонымен қатар команда халықаралық әскери-спорттық жарыстардағы жоғары жетістіктері үшін «Үздік нәтиже көрсеткен команда» номинациясымен марапатталды.

Команда капитаны Қалижаров Олжас жеке жетістіктері мен көшбасшылық қасиеттері үшін «Үздік жас сарбаз – 2026» номинациясының иегері атанды. Сонымен бірге команда капитаны Олжас Қалижаров пен команда мүшесі Бритнер Никаға Қазақстан Республикасының Мемлекет басшысының жанында отыру мәртебесі бұйырды. Бұл – жастарға көрсетілген үлкен сенім мен жоғары құрметтің белгісі.

«Айбын» халықаралық әскери-патриоттық жиыны – жас ұрпақтың бойына отансүйгіштік рухты сіңіріп, әскери қызметтің мәртебесін арттыруға бағытталған маңызды жоба. Осындай тағылымды шаралар елдің ертеңгі қорғаны болатын жастардың рухын шыңдап, олардың жауапкершілігін арттыруға және елдік құндылықтарды дәріптеуге зор үлес қосады.

«Абай қырандары» командасының барлық мүшелерін және олардың жетекшілерін жоғары жетістіктерімен шын жүректен құттықтаймыз! Алдағы уақытта да биік белестерді бағындырып, Қазақстанның абыройын халықаралық аренада асқақтата берулеріне тілектеспіз!

Серік Түсінов, – «Жас сарбаз» командасының жетекшісі.

Зейнетақы жинақтарының көлемі одан әрі ұлғаяуда: 12 айдағы өсім – 4,33 трлн теңге

Қазақстандықтардың зейнетақы жинақтарының көлемі 2026 жылдың I маусымына 27,67 трлн теңгеден асты. 12 айдағы өсім – 4,33 трлн теңге (немесе 18,6%).

Зейнетақы жинақтарының негізгі бөлігін көлемі 25,81 трлн теңгеге жеткен міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен қалыптастырылған қаражат құрайды. 12 айда олар 3,93 трлн теңгеге (немесе 18,0%) өсті.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтары 12 айда 13,3%-ға ұлғайып, 754,69 млрд теңгеге жетті. Ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақ көлемі де ұлғайды: 2026 жылғы I маусымға оның көлемі 10,13 млрд теңге болып, 12 айда 19,8% өсім көрсетті.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 2024 жылғы I қаңтардан түсе бастаған жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) да ұлғаяуда. Былтырғы осындай кезеңмен салыстырғанда 2,6 есеге ұлғайып, 2026 жылдың I маусымына 1097,48 млрд теңге болды.

Түсімдер

Зейнетақы жинақтарының көлемі зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс түріндегі кіріс ағындары есебінен ұлғаяды. 2026 жылдың алғашқы 5 айында салымшылардың жеке және шартты зейнетақы шоттарына 1 487,96 млрд теңге түсті, өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 14,4%-ға (немесе 186,95 млрд теңгеге) артық.

МЗЖ есебі жүргізілетін жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) 2026 жылдың басынан бастап 2026 жылғы I маусымға дейін 1 143,82 млрд теңге (өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда МЗЖ көлемі 6,9%-ға ұлғайды), МКЗЖ – 63,14 млрд теңге (өсім – 10,3%), ЕЗЖ – 815,51 млн теңге түсті. 12 айдағы ЖМЗЖ есебінен жарналар 280,19 млрд теңгені құрады.

Жыл басынан бері салымшылардың шоттарына түскен таза инвестициялық кіріс 01.06.2026ж. жағдай бойынша 834,86 млрд теңгені құрады.

Төлемдер мен аударымдар

2026 жылғы қаңтар-мамыр айларында БЖЗҚ-дан жарналардың барлық түрлері бойынша жасалған төлемдер мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар 693,53 млрд теңгені құрады.

Зейнет жасына толуына байланысты төлемдер 115,37 млрд теңгеге жетті. БЖЗҚ-дан зейнет жасына толуына байланысты кесте бойынша берілетін орташа айлық төлем – 38 890 теңге.

2026 жылдың басынан бері тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) 307,75 млрд теңге, мұрагерлік бойынша 47,55 млрд теңге, ҚР-дан тыс жерге тұрақты тұруға кетуге байланысты 17,54 млрд теңге, мүгедектігі бар адамдарға – 1,48 млрд теңге, жерлеуге – 3,93 млрд теңге көлемінде төлем жасалды. Сақтандыру ұйымдарына 199,91 млрд теңге аударылды.

БЖЗҚ баспасөз қызметі.

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

"Алтын Тас 26" ЖШС төмендегі жобалар бойынша ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы хабарлайды:

1. ҚР, Абай ауданындағы Ади учаскесіндегі қатты пайдалы қазбаларды барлау жоспарына ықтимал әсерлер туралы есеп (19.11.2025 ж. № 3833-EL лицензиясы)

2. ҚР, Абай ауданындағы Ади 2 учаскесінің қатты пайдалы қазбаларды барлау жоспарына қатысты ықтимал әсерлер туралы есеп (20.11.2025 ж. № 3854-EL лицензиясы)

Әсер ету аймағы: Абай ауданы, Жарма ауданы, Қаратөбе ауылдық округі, Әди (Былкылдақ) ауылы (49°13'22" с.е., 82°10'25" ш.б.).

Тыңдау 10.08.2026 ж., 11:00, Абай облысы, Жарма ауданы, Қаратөбе ауылдық округі, Әди (Былкылдақ) ауылындағы ауылдық клуб ғимаратында өтеді.

Жобалық құжаттама пакетімен ndbecology.gov.kz сайтта танысуға болады және жергілікті атқарушы органның сайтында <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat/about?lang=ru> "қоғамдық тыңдаулар" бөлімінде.

Барлық ескертулер және/немесе ұсыныстар <https://ndbecology.gov.kz/> сайтта, сондай-ақ "Абай облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ, email: urgrp.abay@akimatabai.gov.kz тел: 8 (7222) 354535 қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде қабылданады,

"Алтын тас 26" ЖШС басқарушысы, БСН 250740020991

Мекен-жайы: ҚР, Абай ауданы, Семей к., 15 шағын аудан, 27Б үй

Тел.: +77472205002, zharkyn_88@mail.ru

Экологиялық құжаттаманы әзірлеуші С. А. Утегенов ЖК болып табылады.

Мекен-жайы: ҚР, Ақтөбе к., Бөкенбай батыр к-сі, 129Д, ҚҚ, 168А, БСН 130940007888.

Анықтама үшін эл.пошта және телефон: Aigul-kz79@mail.ru +77026624010

Қоғамдық тыңдаулар аралас форматта (ашық жиналыс және бейнеконференциялар) өткізіледі. Белсенді сілтеме (ZOOM сілтемесі):

<https://us05web.zoom.us/j/87657102224?pwd=U62AptyOUyygWdlh8kDmXbJSHwVv0s.1>

Конференция идентификаторы: 876 5710 2224

Кіру коды: 0xGAZc

ОБЩЕСТВЕННЫ СЛУШАНИЕ

ТОО «Алтын Тас 26», сообщает о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по проектам:

1. Отчет о возможных воздействиях к Плану разведки на твердые полезные ископаемые на участке Ади в Абайской области РК (Лицензия №3833-EL от 19.11.2025 г.)

2. Отчет о возможных воздействиях к Плану разведки на твердые полезные ископаемые на участке Ади 2 в Абайской области РК (Лицензия №3854-EL от 20.11.2025 г.)

Территория воздействия: область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о, с.Ади (Былкылдақ) (49°13'22" с. ш., 82°10'25" в. д.).

Слушания будут проведены 10.08.2026 г., 11:00, область Абай, Жарминский район, Каратобинский с.о, с.Ади (Былкылдақ), здание сельского клуба

С пакетом проектной документации можно ознакомиться на сайте ndbecology.gov.kz, на сайте местного исполнительного органа <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat/about?lang=ru> в разделе «Общественные слушания».

Все замечания и/или предложения принимаются в срок не позднее 3 рабочих дней до даты проведения общественных слушаний на сайте <https://ndbecology.gov.kz/> а также в ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», email: urgrp.abay@akimatabai.gov.kz тел: 8 (7222) 354535

Инициатор ТОО «Алтын Тас 26», БИН: 250740020991

Адрес: РК, Область Абай, г.Семей, Микрорайон 15 д. 27Б

Тел.: +77472205002, zharkyn_88@mail.ru

Разработчиком экологической документации является ИП Утегенов С.А.

Адрес: РК, г. Ақтөбе, ул. Бөкенбай батыра, 129Д, оф. 168А, БИН 130940007888.

Эл. почта и телефон для справок: Aigul-kz79@mail.ru; +77026624010

Общественные слушания проводятся в смешанном формате (открытого собрания и видеоконференцсвязи). Активная ссылка (ссылка в ZOOM):

<https://us05web.zoom.us/j/87657102224?pwd=U62AptyOUyygWdlh8kDmXbJSHwVv0s.1>

Идентификатор конференции: 876 5710 2224

Код доступа: 0xGAZc

НОВАЯ КОНСТИТУЦИЯ ВСТУПАЕТ В ДЕЙСТВИЕ

Как известно, 15 марта 2026 года в стране состоялся республиканский референдум, на котором была принята новая Конституция Республики Казахстан. Она вступает в силу с 1 июля 2026 года взамен Конституции 1995 года, действовавшей более тридцати лет. Новая Конституция стала крупнейшей конституционной реформой в истории независимого Казахстана, так как речь идет о принятии принципиально нового Основного закона государства. Принятие новой Конституции объяснялось несколькими факторами: необходимость модернизации системы государственного управления, перераспределение полномочий между ветвями власти, адаптация законодательства к цифровой эпохе, укрепление гарантий прав и свобод человека, формирование новой политической модели развития страны. Новая Конституция подтверждает ключевые принципы казахстанской государственности. А они остаются неизменными – суверенитет и независимость государства, территориальная целостность, светский характер государства, демократическое устройство, верховенство Конституции, признание человека

высшей ценностью, как и его жизни, прав и свобод.

Будет действовать новая система органов власти. Институт Президента – он остается главой государства и гарантом Конституции, но уточняются его полномочия и место в системе государственной власти с сохранением функций (представлять государство внутри страны и на международной арене, обеспечивать согласованную работу госорганов, защищать независимость и национальную безопасность). Введение должности вице-президента – назначается Президентом с согласия нового представительного органа для обеспечения преемственности власти в чрезвычайных ситуациях. Переход от двухпалатного парламента к Курултайю – создается после ликвидации Мажлиса и Сената с закреплением статуса и полномочий отдельным разделом Конституции. Считается, что новая структура позволит: сократить бюрократические процедуры, ускорить принятие законов, повысить ответственность депутатов перед избирателями. *Казахстан Халық Кеңесі* (Народный совет Казахстана) – в его функции входят стать площадкой для общественного диалога между государством и обществом для обсуждения стратегических вопросов развития страны. Конституционный Суд – получает отдельный конституционный статус, основными задачами являются контроль за соответствием законов Конституции, разрешение конституционно-правовых споров, защита конституционных прав граждан, официальное толкование отдельных конституционных норм. Права и свободы человека – подтверждаются традиционные гарантии (право на жизнь, свобода слова, свобода совести, право на образование, право на труд, право на судебную защиту, право собственности, политические права граждан. Но есть и новые акценты, где особое внимание уделяется защите персональных данных, цифровым правам граждан, безопасности информации, защите человека в цифровой среде.

Новая Конституция страны меняет архитектуру государственной власти, вводит новые политические институты, реформирует парламентскую систему, закрепляет современные подходы к защите прав человека и адаптирует государство к вызовам XXI века. Реальное же значение этих преобразований будет зависеть от того, как конституционные нормы будут реализованы на практике через законы страны.

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО КАЗАХСКОЙ СТЕПИ

КАРАМОЛА – ПРАВОВОЙ СИМВОЛ УШЕДШЕЙ ЭПОХИ

История казахской степи богата событиями, оставившими значимый след в духовной, культурной и правовой памяти народа. Одним из таких мест, вобравшим в себя дух времени, стремление к справедливости и мудрость предков, является Карамола – сакральное поселение в Жарминском районе, где в 1885 году прошел чрезвычайный съезд биев пяти уездов Семипалатинской губернии. На этот съезд в качестве почетного казаха Чингизской волости был приглашен Абай Кунанбаев, однако его авторитет и правовая эрудиция быстро возвели его в ранг председателя съезда.

Великий поэт здесь представил уникальный правовой документ – «Карамолинское положение» или «Степную конституцию», включившим 74 статьи. Этот свод правил объединил нормы административного, гражданского и уголовного права, отражая традиции степного судопроизводства, став первым опытом письменного закрепления казахского обычного права, адаптированного к реалиям того времени. Документ не только вошел в историю, но и заложил основы юридического мышления в казахском обществе. Какую же роль сыграл Абай в качестве бия и законодателя до создания указанного титанического труда? Чтобы понять масштаб его судебной деятельности, необходимо погрузиться в сложнейший правовой контекст реалий конца 19 века. Жизнь казахов регулировалась тремя, зачастую конфликтующими системами: адатом (обычное право), шариатом (исламское право), законодательством Российской империи. Все это породило хаос, а старые нормы адата уже не отвечали вызовам времени. В этих условиях фигура справедливого бия становилась ключевой, ибо он был миротворцем, гарантом стабильности. Именно таким бием для своего народа и стал Абай, когда к нему, как к высшей инстанции обращались за разрешением самых запутанных споров, а его слава как неподкупного и мудрого бия распространилась далеко за пределы родного рода тобыкты. Что для Абая было главным при вынесении решений? Это гуманизм и здравый смысл (человеческая жизнь и справедливость стави-

лись выше формальной буквы закона), сочетание адата и шариата (использование их норм для достижения наиболее справедливого результата), новаторство (принятие решений зачастую вразрез с устоявшимися традициями).

Судебная практика показала Абаю, что лечить общество единичными решениями недостаточно. Система была больна, и ее нужно было реформировать. Вершиной его правовой деятельности и стал знаменитый свод законов, принятый в урочище Карамола в 1885 году на съезде биев и ставший революционным для своего времени. Причиной создания документа явилось то, что к концу 19 века старый адат окончательно деградировал, когда его устная природа и отсутствие единых стандартов открывали безграничный простор для мздоимства, вынесения решения в пользу того, кто больше даст, царские же законы были чужды и непонятны народу. Нужен был новый, единый и письменный свод законов, который бы отвечал реалиям жизни и был понятен казахам. Если вкратце остановиться на Уложении, то он состоял, по разным данным, из более семидесяти статей и регулировал ключевые сферы жизни степного общества. Сюда входило преступление и наказание (четкое прописание наказания за воровство, в частности скота), выборы (установка жестких требований к кандидатам в бии и волостные управители), земельные и пастбищные споры (введение четких правил использования пастбищ, зимо-

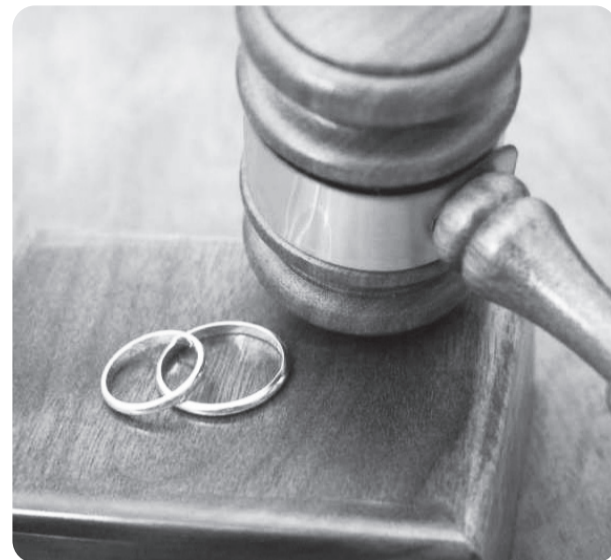
вок и водопоев), семейное право (ограничение размера калыма, чтобы не было разорения семей, внимание к положению вдовьях женщин, с предоставлением им больше свободы выбора и защиты имущественных прав).

Сегодня, спустя более 140 лет Карамола продолжает сохранять значение исторического объекта, наполненного глубоким смыслом и национальной гордостью. В 1995 году на этом месте был установлен памятный камень, в 2021 году обновлена дорога и благоустроена прилегающая территория – шаги, направленные на возрождение и сохранение памяти о великом культурно-правовом наследии, чтобы знание об общественной деятельности Абая стало неотъемлемой частью национального самосознания. Сегодня важно чтить великого мыслителя не только как поэта и просветителя, но и раскрывать малоизвестные страницы его биографии как юриста и реформатора. Стоит ключевая задача – превратить исторические места в центры притяжения, где каждый сможет не просто увидеть памятник, но и прочувствовать дух ушедшей эпохи. Карамола заслуживает, чтобы о нем много говорили, писали, снимали фильмы и проводили экскурсии, передавая знания из поколения в поколение, а юридическое наследие Абая продолжает иметь особую актуальность. Карамола – не просто точка на карте, это правовой символ эпохи, оставленный нам в наследие.

Подготовила Г. Смагулова.

О СЕМЬЕ И БРАКЕ

О ПОДАЧЕ ЗАЯВЛЕНИЯ ПО РАСТОРЖЕНИЮ БРАКА В ЭЛЕКТРОННОМ ФОРМАТЕ

Отдел РАГС по Жарминскому району информирует, что для государственной регистрации расторжения брака (супружества) по взаимному согласию супругов, не имеющих общих несовершеннолетних детей и отсутствии имущественных споров и иных претензий друг к другу заявители обращаются с заявлением о расторжении брака (супружества) в любой регистрирующий орган в электронном виде посредством портала, с приложением оригинала свидетельства о заключении брака. В заявлении о расторжении брака (супружества) супруги подтверждают свое взаимное согласие на расторжение брака (супружества) и отсутствие у них несовершеннолетних детей, имущественных и иных претензий друг к другу. Данные подтверждаются также подписями супругов в записи акта о расторжении брака. Если у супругов имеются несовершеннолетние дети, спор о разделе имущества, являющегося их общей совместной собственностью, о выплате содержания нетрудоспособному нуждающемуся супругу и иные претензии друг к другу, то супруги обращаются для расторжения брака в суд.

Государственная регистрация расторжения брака (супружества) по взаимному согласию супругов, не имеющих общих несовершеннолетних детей и отсутствии имущественных споров и иных претензий друг к другу, производится регистрирующим органом РАГС при личном присутствии расторгающих брак (супружества) по истечении месячного срока со дня подачи совместного заявления о расторжении брака (супружества). Месячный срок не может быть сокращен.

Супругам, желающим расторгнуть брак (супружество) необходимо явиться в регистрирующий орган с документом, удостоверяющим личность в назначенный день регистрации расторжения брака (супружества). В случае, если супруги не могут явиться в регистрирующий орган для государственной регистрации расторжения брака в установленный им день, они могут повторно обратиться с заявлением о расторжении брака в регистрирующий орган, который снова назначает месячный срок для государственной регистрации расторжения брака. Если один из супругов, несмотря на отсутствие у него возражений своими действиями либо бездействием уклоняется от расторжения брака в регистрирующем органе, то расторжение брака производится в судебном порядке. При неявке супруга для расторжения брака регистрирующим органом выдается письменный ответ для предъявления в суд.

Для государственной регистрации расторжения брака на основании решения суда о признании супруга безвестно отсутствующим, недееспособным или ограниченно дееспособным, а также приговора суда об осуждении супруга за совершение преступления к лишению свободы на срок не менее трех лет, заявитель обращается с заявлением о расторжении брака (супружества) в любой регистрирующий орган по желанию в письменной форме, либо в электронном виде посредством портала. На основании решения суда о расторжении брака (супружества), вынесенные до 10 декабря 2019 года, любым регистрирующим органом регистрируется актовая запись о расторжении брака (супружества), либо дополняется существующая актовая запись о расторжении брака (супружества). После регистрации расторжения брака в случае перемены фамилии и получения свидетельства о расторжении брака (супружества), гражданину необходимо обменять документы, удостоверяющие личность, в месячный срок.

С. Каримова, руководитель отдела РАГС по Жарминскому району филиала НАО «ГК «Правительство для граждан» по области Абай

СОВЕТЫ ВРАЧА

ПОМНИТЬ – ЖИЗНЬ ДАЕТСЯ НЕ ДЛЯ АЛКОГОЛИЗМА

Что такое алкоголизм? Алкоголизм – это психическая и физическая зависимость человека от приёма напитков, содержащих этанол. Они становятся необходимыми, так как помогают снимать психическое напряжение или улучшать физическое состояние, которое ухудшилось как раз из-за отмены или долгого неупотребления алкоголя. Алкогольная зависимость – самая распространённая разновидность расстройств, связанных с употреблением психоактивных веществ. По данным Всемирной организации здравоохранения, из-за злоупотребления алкоголем ежегодно во всём мире умирает 2,5 млн. человек.

Зависимость формируется по отношению к тем веществам, которые по своей химической структуре напоминают вещества самого организма или могут принимать участие в процессах метаболизма. В связи с приёмом таких токсичных веществ нарушается активность естественных ферментов, а после перерыва в приёме спиртного возникает напряжение. Чтобы снять его, зависимые люди компенсируют недостаток естественных ферментов очередной порцией алкоголя. В отсутствие же алкоголя человек становится обессиленным, нервным и раздражительным. По мере прогрессирования алкоголизма человеку сложнее контролировать ситуацию и объём выпитого, у него изменяется поведение, ухудшается эмоциональное состояние. Чтобы вывести человека из запоя, близкие часто прибегают к психологической помощи. Но если болезнь прогрессирует, прекратить запой сможет только медикаментозное лечение.

Делирий при алкоголизме (белая горячка) – состояние, которое формируется при отрыве от алкоголя на третий-пятый день. Пациенты на фоне бессонницы, снижения аппетита, тремора и других болезненных проявлений "слышат" звуки, "видят" пугающие изображения. При галлюцинозах нарушается восприятие – слуховое, зрительное, осязательное. Бредовые психозы, наиболее тяжёлый вид развития алкогольной болезни, развивается у лиц с пограничными состояниями психики, ближе к психическому заболеванию, очень

трудно поддаются лечению. Самый яркий пример – бред ревности. Любое событие больными трактуется, несмотря на абсурдность, как нарушение супружеской верности. Алкогольные энцефалопатии формируются на фоне повреждения структур мозга, могут характеризоваться слабостью интеллектуальной деятельности, слабоумием, на их фоне менее ярким, но хроническим развитием психозов. Патологическое опьянение – состояние, которое не зависит от количества принятого алкоголя. Здесь больной действует агрессивно по отношению к окружающим и может перемещаться в пространстве, плохо контролируя себя. При выходе из этого состояния, ничего рассказать не может, так как формируются, так называемые сумеречные зоны.

Факторы риска развития алкоголизма. К основным из факторов специалисты относят гены (люди с семейной историей наркомании и алкоголизма в несколько раз чаще становятся алкоголиками), возраст первой пробы алкоголя (впервые попробовавшие спиртное до 15 лет, чаще имеют проблемы с алкоголем в дальнейшей жизни), курение (у курильщиков в пять раз больше шансов на алкогольные проблемы), стрессы (гормон стресса кортизол провоцирует потребление спиртного), окружение (люди, злоупотребляющие спиртным, алкоголики, регулярно выпивающие), депрессия (алкоголь часто используется для самолечения в качестве антидепрессанта). В число неблагоприятных факторов, ведущих к формированию зависимости, следует отнести и этнологический фактор. На развитие алкоголизма влияют также такие факторы, как: бытовая неустроенность, сложности в профессиональной сфере и личной жизни; неблагополучное, пьющее окружение; депрессия и другие расстройства личности.

Какие есть три стадии алкоголизма? Стадия первая, где основным признаком – неформальное наличие наркотических проблем. При положительном влиянии работы и семьи человек может более-менее успешно решить или погасить моменты социального напряже-

ния без помощи извне. Физическое и интеллектуальное состояние человека существенно не ухудшается, за наркологической помощью такие пациенты обращаются крайне редко. В предотвращении алкогольного эпизода во второй стадии большую роль может играть борьба мотивов – состояние, когда больной чувствует, что решение о принятии алкоголя противоречит другим его потребностям – сохранению семьи, работы и т. д. Уровень охваченности влечением к спиртному стремительно нарастает перед запоем и падает после его употребления. Форма пьянства здесь – запой. Третья стадия – деградация. В этот период больной не в состоянии решить возникшие проблемы – у него распадается семья, из-за прогулов увольняют с работы, а приём человеком спиртного становится практически постоянным.

Что нужно знать о последствиях алкоголизма? К ним относятся повышенная утомляемость (чувство усталости большую часть времени), потеря памяти (особенно кратковременная память), нарушение зрения (слабость мышц глаз под действием токсинов), заболевания печени (гепатит и цирроз печени), заболевания ЖКТ (гастрит и нарушение работы поджелудочной железы), гипертония (повышение кровяного давления), проблемы с сердцем и сосудами (кардиомиопатия, сердечная недостаточность и инсульт), диабет (риск развития диабета второго типа), заболевания менструального цикла у женщин и эректильная дисфункция у мужчин, остеопороз и повышенный риск переломов. Это нарушение работы нервной системы (деменция, спутанность сознания), онкологические заболевания (рак полости рта, пищевода, печени, толстой и прямой кишки, молочной, предстательной, поджелудочной желез), тяжелые травмы (попадание в ситуации с повышенным травматизмом), домашнее насилие (драки в семье, избивание супруги и детей, конфликты с соседями), проблемы с законом (процент алкоголиков, оказавшихся в тюрьме, выше по сравнению с непьющими людьми).

Может ли человек самостоятельно излечиться от зависимости? Ответ специалистов обнадеживает – если это действительно зависимость, сформировавшаяся вследствие употребления алкоголя, то может. Для этого необходимо социум, который будет постоянно тормозить возможность употребления алкоголя – семья, дети, участие в трудовых, общественных процессах. А главное – стремление человека побороть эту зависимость, быть здоровым, жить полноценно, помнить, что жизнь дается всего единственный раз.

А.Айткенова, врач психиатр-нарколог Жарминской районной больницы.

ЧЕЛОВЕК И ЗАКОН

ПРОФИЛАКТИКА АЛКОГОЛЬНОЙ ЗАВИСИМОСТИ

Оперативно – профилактическое мероприятие «Стоп алкоголь» – это регулярные рейды полиции, направленные на предупреждение правонарушений и преступлений, совершаемых в состоянии алкогольного опьянения, борьбу с алкоголизмом, пресечение бытового насилия, контроль за соблюдением правил продажи спиртного и выявление нетрезвых водителей. В мероприятии принимают участие сотрудники полиции, представители государственных органов и волонтеры. Итогом последних подобных рейдов, прошедших в июне месяца 2026 года по всем регионам Казахстана, в том числе и области Абай стало: проверка тысяч лиц, состоящих на учете граждан, злоупотребляющих спиртным,

неблагополучных семей; привлечение десятков граждан к ответственности за незаконную продажу алкоголя. Особое внимание здесь также уделяется адресной профилактической работе, когда в специализированные лечебно-профилактические учреждения на принудительное лечение от алкоголизма направляются хронические алкоголики, а другим людям устанавливаются требования к поведению, предусматривающие запрет на употребление спиртных напитков.

К основным запретам и ограничениям в противодействии алкоголизму относится: продажа спиртного несовершеннолетним (запрещено продавать любую алкогольную продукцию лицам до 21 года, штрафы для продав-

цов и владельцев магазинов доходят до лишения лицензии); время продаж (слабый алкоголь разрешено продавать с 08.00 до 23.00, крепкий алкоголь (свыше 30%) продается только с 12.00 до 21.00); алкоголь за рулем (в стране действует нулевая норма, то есть вождение автомобиля в состоянии любого опьянения строго запрещено).

Злоупотребление алкоголем остается одной из главных причин семейно-бытовых конфликтов, нарушений общественного порядка и преступлений. А потому профилактика алкогольной зависимости и связанных с ней правонарушений остается одним из важнейших направлений работы правоохранительных органов.

ЭТО ИНТЕРЕСНО

ХОДЬБА – ЗОЛОТОЙ СТАНДАРТ ДОЛГОЛЕТИЯ

Врачи говорят – в организме человека все взаимосвязано. Чем выше мышечный тонус, тем крепче кости, здоровее сердце, лучше снабжающее мозг кислородом и питательными веществами. Чем эффективнее кровотоки, тем лучше состояние сосудов. Почему пожилым людям, и не только важно двигаться, как сохранить здоровье тела и ясность ума на долгие годы?

Встать и идти. О пользе физической активности для тела знают все, но не менее важно ее влияние на мозг. При недостатке движения, по мнению специалистов, снижается уровень так называемых гормонов счастья (эндорфинов), что влечет за собой развитие тревожности, нарушение сна и депрессии, падение работоспособности, ухудшение концентрации внимания, а следовательно качество жизни и увеличение расходов на лечение. Чтобы предотвратить эти проблемы, порой достаточно сделать первый шаг – буквально встать и пойти.

Ясно мыслить. Известно – мозг человека развивается на протяжении всей его жизни. Эту способность врачи называют нейропластичностью, для поддержания которой и необходимы постоянные тренировки. Но одной такой умственной деятельности недостаточно, ее важно сочетать с регулярными физическими нагрузками. Ведь во время движения возрастает потребность организма в кислороде, сердце увеличивает объем кровотока, расширяются сосуды, идет обеспечение мозга необходимой энергией.

Образовывать новые сосуды. Специалисты уверяют – физическая активность способствует как улучшению кровоснабжения, так и образованию новых сосудов. Даже обычная прогулка в бодром темпе стимулирует выработку важнейшего фактора мозга – белка, поддерживающего рост и жизнеспособность нейронов, образование новых нервных клеток. Благодаря этому улучшается память, снижается уровень гормона стресса (кортизола), что ведет к хорошему настроению, качественному сну и доброму общему самочувствию.

А потому особенно полезны аэробные нагрузки – ходьба, бег, плавание, езда на велосипеде, танцы. Нужно выбрать занятие, которое приносит удовольствие, уделить ему 30 минут в день. Полезны базовые упражнения с легкими гантелями или собственным весом, хороший эффект дают йога, фитнес, танцы. Все это помогает поддерживать работу мозга, развивают координацию, гибкость и выносливость. Главное – сделать движение частью повседневной жизни.

Пошаговая инструкция, как начать ходить и не бросить

Шаг 1. Купить удобную обувь (подойдут удобные кеды, кроссовки, даже крепкие домашние тапочки на резиновой подошве). Нужно, чтобы ноге было не тесно, подошва не скользила.

Шаг 2. Выбрать маршрут. Пусть он будет приятным (выйти во двор, дойти до скамьи в парке, до магазина, до остановки). Главное, чтобы дорога была ровной, без крутых подъемов.

Шаг 3. Начать с 10 минут (идти не спеша, в комфортном темпе, если тяжело – сесть отдохнуть).

Шаг 4. Увеличивать время понемногу (каждые два – три дня добавлять по 2-3 минуты, через полгода – по часу).

Шаг 5. Сделать ходьбу привычкой (лучше ходить в одно и то же время, например после завтрака или вечером после ужина, можно в компании, так веселее)

Подготовила Г.Смагулова.

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

«ALAYGYR GOLD» ЖШС 13.07.2026 бастап 10 жұмыс күні ішінде Қоршаған ортаның және табиғи ресурстардың жай-күйі туралы ұлттық деректер банкінің сайтында (НБД СОС и ПР <https://hearings.ndbecology.gov.kz/>) «Сарыбас учаскесінің құрамында алтын бар кендерді өндіру бойынша Операциялардың салдарын жою жоспары» бойынша қоғамдық талқылаулар нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізілетін болады. Әсер ету аймағы: Жарма ауданы, Солнечный кенті, Әуезов кенті; Шалабай кенті.

Құжаттамаға Тапсырыс беруші: «ALAYGYR GOLD» ЖШС, БСН 160640011266. Мекен - жайы: ҚР Алматы ауданы, Алматы қ., Төле би к-сі, 73а үй, 308-кеңсе тел: +77077787420. Эл.адрес: amir.ryskkeldinov@mail.ru.

Жобалық құжаттаманы әзірлеуші: "АБС-НС" ЖШС, БСН 000540004317, ШҚО, Өскемен қ., Новаторлар к-сі 3/1, 16 н. п., тел.: +7751760147 e-mail abs-ns@mail.ru.

Қоғамдық тыңдау материалдарымен "Қоршаған орта және табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкі" сайтында (НБД СОС и ПР <https://hearings.ndbecology.gov.kz/>), "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ ЖАО сайтында <https://www.gov.kz/memleket/entities/vko-tabigat/activities/directions?lang=kk> e-mail: prirodnuyere-sursy-obl.abay@mail.ru, uprirp.abay@akimatabai.gov.kz, пошталық мекенжайы ҚР, Абай облысы, Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30. Телефон +7 700 200 3047 танысуға болады, жоба бойынша қосымша ақпаратты, сондай-ақ құжаттардың көшірмелерін 8-775-176-01-47; e-mail: ainurkizatoва@mail.ru

Жұртшылықтың ақпаратқа қолжетімділігін қамтамасыз етуге және қоғамдық тыңдаулар өткізуге жауапты Орган - "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы", ҚР, Абай облысы, Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30. Телефон +7 700 200 3047, uprirp.abay@akimatabai.gov.kz

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

«ALAYGYR GOLD» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес «Сарыбас учаскесінің құрамында алтын бар кендерді өндіру жөніндегі тау-кен жұмыстарының жоспары» кешенді экологиялық рұқсат алуға арналған материалдар бойынша ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізілетіні туралы хабарлайды

Әсер ету аумағы: Қазақстан Республикасы, Абай облысы, Жарма ауданы, Солнечный кенті, Әуезов кенті; Шалабай кенті. Жобаланатын алаңның бұрыштық нүктелерінің географиялық координаттары: 1) 49°40'14.00" с.е. 81°40'51.00" ш.б., 2) 49°43'07.00" с.е. 81°40'15.00" ш.б., 3) 49°42'28.26" с.е. 81°43'11.49" ш.б., 4) 49°41'25.40" с.е. 81°43'24.51" ш.б.

Қоғамдық тыңдаулар өтеді:

2026 жылғы 14 тамызда сағат 10:00-де: ҚР, Абай облысы, Жарма ауданы, Шалабай а. о, Шалабай кенті, Жолдаспай Масалим көшесі 13 (әкімдік ғимараты) мекенжайы бойынша

2026 жылғы 14 тамызда сағат 11:30-да: ҚР, Абай облысы, Жарма ауданы, Әуезов кенті, Квартал Б көшесі, 36 үй (мәдениет үйінің ғимараты) мекенжайы бойынша. Жұртшылық үшін қолжетімді орны Әуезов кентінде орналасқандықтан, Солнечное ауылының тұрғындары арасынан мүдделі жұртшылық үшін қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін: Солнечное ауылынан 14 тамызда сағат 10:30-де жөнелту (жинау орны: ауылдың шетінде Әуезов-Өскемен трассасының жанында) ұйымдастырылады. Қоғамдық тыңдаулар өткізілгеннен кейін Солнечное ауылының мүдделі тұрғындары өз ауылына автокөлікпен жеткізілетін болады.

Карантин енгізілген жағдайда тыңдаулар ZOOM платформасында бейнеконференция арқылы онлайн режимінде өткізілетін болады. Бұл жағдайда қоғамдық тыңдауларға қатысу үшін сілтеме бойынша өту керек:

Zoom конференциясына қосылыңыз

<https://us06web.zoom.us/j/83716619660?pwd=EobWJpU6taluRNFYpmwIb2lwEHnDZ4J.1>

конференция идентификаторы: 837 1661 9660, кіру коды: 272159 (поселок Шалабай) <https://us06web.zoom.us/j/88982381060?pwd=pqakFwHsXDbSaCbJyXRjCWFkWFkTnm.1>

Конференция идентификаторы: 889 8238 1060, кіру коды: 946345 (Әуезов кенті)

Жоспарланған қызметтің бастамашысы: «ALAYGYR GOLD» ЖШС, БСН 160640011266. Мекен - жайы: ҚР Алматы ауданы, Алматы қ., Төле би к-сі, 73а үй, 308-кеңсе тел: +77077787420. Эл.адрес: amir.ryskkeldinov@mail.ru.

Жобалық құжаттаманы әзірлеушілер: "АБС-НС" ЖШС, БСН 000540004317, ШҚО, Өскемен қ., Новаторлар к-сі 3/1, 16 н. п., тел.: +7751760147 e-mail abs-ns@mail.ru, "Манакбаева" ЖК, ШҚО, Өскемен қ., "Металлург-6", 372 үй тел.: 87751760147, e-mail: ainurkizatoва@mail.ru.

Жергілікті атқарушы орган: e-mail: uprirp.abay@akimatabai.gov.kz, пошталық мекенжайы-ҚР, Абай облысы, Семей қаласы, Тұрлыханов көшесі, 30. Телефон +7 700 2003047. Мүдделі жұртшылықтың ескертулері мен ұсыныстары жоғарыда көрсетілген электрондық мекенжайлар бойынша тыңдаулар өткізілетін күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірмей қабылданады.

Жобалық құжаттама және онлайн қатысуға белсенді сілтеме "қоршаған ортаның жай-күйі және ресурстарды сақтау туралы Ұлттық деректер банкі" <https://hearings.ndbecology.gov.kz/> сайтында «жарияланған тыңдаулар» бөлімінде, сондай-ақ "Абай облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы" ММ ЖАО сайтында <https://www.gov.kz/memleket/entities/vko-tabigat/activities/directions?lang=kk> қолжетімді болады

Жоспарланған қызмет, қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы қосымша ақпаратты, сондай-ақ жоспарланған қызметке қатысты құжаттардың көшірмелерін мына мекенжайлар бойынша сұратуға болады: электрондық пошта amir.ryskkeldinov@mail.ru, abs-ns@mail.ru. және телефон нөмірі бойынша: 87751760147

Қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес ашық жиналысты өткізу мерзімі қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімі бойынша қатарынан бес жұмыс күніне дейін ұзартылады.

ОБЩЕСТВЕННЫ СЛУШАНИЕ

ТОО «ALAYGYR GOLD» объявляет, что с 13.07.2026 в течение 10 рабочих дней на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов (НБД СОС и ПР <https://hearings.ndbecology.gov.kz/>) будут проводиться общественные слушания в форме публичных обсуждений по проекту «План ликвидации последствий операций по добыче золотосодержащих руд участка Сарыбас». Территория воздействия: Территория воздействия: область Абай, Жарминский район, пос. Солнечный, пос. Ауэзов; пос. Шалабай.

Заказчик документации: ТОО «ALAYGYR GOLD». БИН: 160640011266. г. Алматы, Алмалинский район, ул. Толе би, дом 73А, офис 308, тел: +77077787420. Эл.адрес: amir.ryskkeldinov@mail.ru.

Разработчик проектной документации: ТОО «АБС-НС», БИН 000540004317, ВКО, г. Усть-Каменогорск, ул. Новаторов 3/1, 16 н.п., тел.: +7751760147 e-mail abs-ns@mail.ru.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов» (НБД СОС и ПР <https://hearings.ndbecology.gov.kz/>), сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat?lang=ru>, e-mail: uprirp.abay@akimatabai.gov.kz, почтовый адрес - РК, область Абай, г. Семей, ул. Турлыханова, 30. Телефон +7 700 200 3047.

Дополнительную информацию по проекту, а также копии документов можно запросить по тел., 8-775-176-01-47; e-mail: ainurkizatoва@mail.ru

Орган, ответственный за обеспечение доступа общественности к информации и проведении общественных слушаний – ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай», по адресу: РК, область Абай, г. Семей, ул. Турлыханова, 30. Телефон +7 700 200 3047, prirodnuyere-sursy-obl.abay@mail.ru, uprirp.abay@akimatabai.gov.kz

ОБЩЕСТВЕННЫ СЛУШАНИЕ

ТОО «ALAYGYR GOLD», в соответствии с требованиями Экологического кодекса РК, уведомляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по материалам на получение комплексного экологического разрешения к «План горных работ по добыче золотосодержащих руд участка Сарыбас

Территория воздействия: Республика Казахстан, область Абай, Жарминский район, пос. Солнечный, пос. Ауэзов; пос. Шалабай. Географические координаты угловых точек проектируемой площади: 1) 49°40'14.00"с.ш. 81°40'51.00"в.д., 2) 49°43'07.00"с.ш. 81°40'15.00" в.д., 3) 49°42'28.26"с.ш. 81°43'11.49" в.д., 4) 49°41'25.40" с.ш. 81°43'24.51" в.д.

Общественные слушания состоятся:

14 августа 2026 года в 10:00 по адресу: РК, область Абай, Жарминский район, Шалабайский с.о, пос.Шалабай, улица Жолдаспай Масалим 13 (здание акимата)

14 августа 2026 года в 11:30 по адресу: РК, область Абай, Жарминский район, п. Ауэзов, ул. Квартал Б (здание дома культуры). Поскольку место, доступное для общественности, расположено по в пос. Ауэзова, для заинтересованной общественности из числа жителей с. Солнечное для участия в общественных слушаниях будет организован автотранспорт: отправление 14 августа 2026 г. в 10:30 из с.Солнечное (место сбора: на окраине села у трассы Ауэзова-Усть-Каменогорск). После проведения общественных слушаний заинтересованные жители с.Солнечное будут доставлены автотранспортом в свое село.

В случае введения карантина слушания будут проведены в режиме онлайн посредством видеоконференции на платформе ZOOM. В таком случае для участия в общественных слушаниях необходимо пройти по ссылке:

Присоединиться к конференции Zoom

<https://us06web.zoom.us/j/83716619660?pwd=EobWJpU6taluRNFYpmwIb2lwEHnDZ4J.1>

Идентификатор конференции: 837 1661 9660 Код доступа: 272159 (поселок Шалабай)

<https://us06web.zoom.us/j/88982381060?pwd=pqakFwHsXDbSaCbJyXRjCWFkWFkTnm.1>

Идентификатор конференции: 889 8238 1060 Код доступа: 946345 (пос. Ауэзова)

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «ALAYGYR GOLD». БИН: 160640011266. г. Алматы, Алмалинский район, ул. Толе би, дом 73А, офис 308, тел: +77077787420. Эл.адрес: amir.ryskkeldinov@mail.ru.

Разработчики проектной документации: ТОО «АБС-НС», БИН 000540004317, ВКО, г. Усть-Каменогорск, ул. Новаторов 3/1, 16 н.п., тел.: +7751760147 e-mail abs-ns@mail.ru, ИП «Манакбаева», ВКО, г. Усть-Каменогорск, «Металлург-6», дом 372 тел.: 87751760147, e-mail: ainurkizatoва@mail.ru.

Местный исполнительный орган: e-mail: uprirp.abay@akimatabai.gov.kz, почтовый адрес - РК, область Абай, г. Семей, ул. Турлыханова, 30. Телефон +7 700 200 3047. Замечания и предложения заинтересованной общественности принимаются не позднее 3-х рабочих дней до даты проведения слушаний по указанному выше электронному адресу.

Проектная документация и активная ссылка на онлайн участие будет доступна на сайте «Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и сохранении ресурсов» <https://hearings.ndbecology.gov.kz/> в разделе «Опубликованные слушания», а также сайте МИО ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Абай» <https://www.gov.kz/memleket/entities/abay-tabigat?lang=ru>.

Дополнительную информацию о намечаемой деятельности, проведении общественных слушаний, а также запросить копии документов, относящихся к намечаемой деятельности можно по адресам: электронная почта amir.ryskkeldinov@mail.ru, abs-ns@mail.ru и по номеру телефона: 87751760147,

Согласно Правилам проведения общественных слушаний срок проведения открытого собрания продлевается до пяти последовательных рабочих дней по решению участников общественных слушаний.

Сараптама

ФАСТФУД ДӘУІРІ:

Жылдам тағамның зияны қандай?

Бүгінгі қоғамда тағамның сан алуан түрінен көз сүрініп, молиылықтан ұнағанын талғап- таңдап жейтін дәуіріде өмір сүріп жатқанымыз анық. Тіпті ірі қалалармен қатар, ауыл-аймақ, ауданымызда да дүкен сөрелері мен қоғамдық тамақтану орындары дайын тағамдарға толы, таңдау көп. Фастфуд, газдалған сусындар мен тәтті өнімдер күнделікті өмірдің ажырамас бөлігіне айналды. Алайда, жылдам әрі қолжетімді тағамдардың көбеюі адам денсаулығына жаңа қауіптер алып келетінін дәрігерлер де жсіі айтады. Бірақ, фастфудты кәрі-жасымызға қарамай жасуоді дағдыға айналдырып, ақ халатты абзал жандардың айтып жатқандарын назарға іле бермей-тіміміз де жасырын емес.

Көпшілік фастфуд пен тәтті сусындарды күнделікті өмірдің қалыптас бөлігі ретінде қабылдайды. Алайда, олардың құрамындағы кант, тұз және қаныққан май мөлшері ағзаға ұсынылатын нормадан бірнеше есе жоғары болуы мүмкін. Газдалған сусынның бір құтысында шамамен 35-55 грамм кант болады, бұл 7-11 шай қасық қантқа тең. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы ересек адамға күніне 25 грамнан артық бос кант тұтынбауды ұсынады. Демек, бір ғана тәтті сусын күндік норманы бірнеше есе асырып жіберуі мүмкін. Ал фастфуд өнімдері жоғары калориялы болғанымен, олардың тағамдық құндылығы төмен. Орташа есеппен бір бургерде 10-25 грамм май болса, фри картоптағы май мөлшері 12-20 грамм аралығында болады. Бір фастфуд мәзірінде 800-1200 миллиграммға дейін тұз кездеседі. Бұл тәуліктік ұсынылатын мөлшердің едәуір бөлігін құрайды.

Қазіргі кезде көптеген адамдар үйде тамақ дайындауға уақыт таппайды. Соның салдарынан жылдам дайындалатын тағамдар күнделікті ас мәзірінің ажыра-мас бөлігіне айналып барады.

Шоколад, печенье, торт және өзге де десерттер кант пен майдың негізгі көзіне айналған. Орташа бір шоколадтың құрамында 20-30 грамм кант және 8-12 грамм май болады. Мұндай өнімдер қысқа уақытқа энергия бергенімен, қандағы кант деңгейінің тұрақсыздануына әсер етеді. Нәтижесінде адам тез шаршап, қайтадан тәтті тағам тұтынуға ұмтылатынын мамандар ескертеді.

Қант пен фастфудтан туындайтын аурулар

Медицина мамандары кант пен жоғары өңделген тағамдарды шамадан тыс тұтынуды көптеген созылмалы аурулардың негізгі қауіп факторларының бірі ретінде қарастырады. Ең алдымен 2 типті кант диабетінің даму қаупі артады, себебі ағза инсулинді тиімді пайдалана алмай қалады. Сонымен қатар жүрек-қан тамыр аурулары, оның ішінде инфаркт пен инсульттің даму ықтималдығы жоғарылайды.

Артық кант бауырда майдың жиналуына әсер етіп, бауырдың майлануына алып келеді. Бұдан бөлек, тіс жегісі жиілеп, ауыз қуысы аурулары көбейеді. Уақыт өте келе зат алмасу жүйесінің бұзылуы да байқалады, бұл ағзаның жалпы тепе-теңдігіне әсер етеді. Дәрігерлер соңғы жылдары жастар арасында артық салмақ, инсулинге төзімділік және зат алмасу бұзылыстарының жиілеп келе жатқанын атап өтеді. Мамандардың ай-

туынша, мұндай өзгерістердің негізгі себептерінің бірі – кант мөлшері жоғары сусындар мен жоғары өңделген тағамдарды шамадан тыс тұтыну. Бүгінде әлемде 1 миллиардтан астам адам өте ауыр салмақпен өмір сүріп отыр. Сарапшылар мұның басты себептерінің бірі ретінде кант қосылған сусындар мен жоғары өңделген тағамдардың кең таралуын атайды. Соңғы онжылдықтарда фастфуд индустриясы қарқынды дамып, тәтті сусындарды тұтыну көлемі бірнеше есе артқан. Соның нәтижесінде кант диабеті мен жүрек-қан тамыр аурулары әлемдегі өлім-жітімнің негізгі себептерінің қатарына енді.

Маркетинг

Фастфуд индустриясының кеңейіп отыруына сұраныспен шектелмейді, оны күшейтіп отырған басты факторлардың бірі – агрессивті маркетинг саясаты. Ірі брендтер балалар мен жасөспірімдерді тікелей нысанаға алып, олардың психологиялық ерекшеліктерін тиімді пайдаланады: жарқын визуал, мультфильм кейіпкерлері, ойын элементтері және коллекциялық сыйлықтар арқылы өнімді тек тағам емес, қажеттілік ретінде қарастырады. Мұндай таңдау жасау қабілеті толық қалыптаспаған аудиторияға тікелей әсер етіп, тұтыну әдетін ерте жастан қалыптастырады.

Әлеуметтік желілер бұл процесті одан әрі күшейтті. TikTok пен Instagram платформаларында фастфудты «тренд», «лайфстайл» немесе «санді өмірдің белгісі» ретінде көрсететін контент-жарнамалар көбейіп отыр. Біз көріп жүрген кино-фильмдерде жасалатын жасырын жарнама мен өнімді идеализациялау жастардың шынайы ақпарат пен маркетинг арасындағы шекараны ажыратуын қиындатады. Нәтижесінде фастфуд жай ғана тағам емес, қалыптасқан әрі беделді таңдау ретінде қабылдана бастайды, бұл ұзақ мерзімде дұрыс тамақтану мәдениетінің әлсіреуіне әкелуі мүмкін.

Қазақстанда да бұл мәселе өзекті. Ұлттық статистика бюросының мәліметіне сәйкес, 2025 жылы бір қазақстандық айына орта есеппен 1,4 килограмм кант тұтынған, бұл жылына шамамен 16,8 килограммға тең. Сонымен қатар жалпы тұтыну құрылымына қантпен бірге бал, тосап, шоколад және түрлі кондитерлік өнімдер де кіреді. Олардың жылдық орташа көлемі бір адамға 43,1 килограммға дейін жетеді. Бұл көрсеткіш халықтың тәтті өнімдерді кең көлемде тұтынатынын көрсетеді. Қалалық өмір салты, қозға-

лыстың азаюы және дайын тағамдарға тәуелділік созылмалы аурулардың көбеюіне ықпал ететін негізгі факторлардың бірі. Әсіресе балалар мен жасөспірімдер фастфуд маркетингінің негізгі нысанына айналып отыр. Түрлі жарнамалар, әлеуметтік желілердегі контент және танымал брендтердің тартымды өнімдері жастардың тамақтану таңдауына тікелей әсер етеді. Қазір фастфуд тек тағам емес, белгілі бір өмір салтының элементі ретінде насихатталады. Нәтижесінде көптеген жас дайын әрі тез тұтынылатын өнімдерді дұрыс тамақтанудан жоғары қоя бастайды. Ерте жастан қалыптасқан мұндай әдеттер ересек өмірде де сақталып, артық салмақтың, зат алмасу бұзылыстарының және аурулардың даму қаупін арттыруы мүмкін. Сондықтан мамандар балалар мен жастар арасында дұрыс тамақтану мәдениетін қалыптастыруға ерекше көңіл бөлу қажет екенін айтады.

Мәселенің шешімі неде?

Мамандар фастфуд пен тәтті өнімдерден толықтай бас тартудан бұрын олардың тұтыну жиілігін азайтуды ұсынады. Рационға көкөніс, жеміс-жидек және ақуызға бай өнімдерді көбірек енгізу, тәтті сусындардың орнына су ішу, сондай-ақ тағам құрамын оқуға дағдылану денсаулыққа төнетін қауіптерді төмендетуге көмектеседі. Сонымен қатар балалар мен жастар арасында дұрыс тамақтану мәдениетін қалыптастыру маңызды. Бұл бағытта мектептер мен жоғары оқу орындарында түсіндіру жұмыстарын күшейту, пайдалы тағамдардың қолжетімділігін арттыру және салауатты өмір салтын насихаттау үлкен рөл атқарады. Кейбір елдерде халық денсаулығын жақсарту мақсатында кант қосылған сусындарға қосымша салық енгізу, фастфуд жарнамаларын шектеу және мектептерде зиянды тағамдарды сатуға тыйым салу сияқты шаралар қолданылады. Мұндай тәжірибелер кант пен фастфуд тұтынуын азайтуға ықпал етіп, салауатты өмір салтын қалыптастыруға көмектеседі.

Түйін:

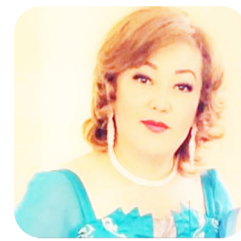
Жылдам дайындалатын тағамға әуестенуді дағдыға айналдырмай, дұрыс тамақтану жолын таңдау-аса қиындық тудырмай. Алайда айналаңдағы алуан түрлі жарнамасы бар астық артында денсаулыққа зиян келтіретін заттың болуы да бек мүмкін.

Фастфуд пен қант – қазіргі заманның ең үлкен денсаулық сын-қатерлерінің бірі. Олардың зияны бірден байқалмағанымен, уақыт өте келе ағзада жиналып, түрлі созылмалы ауруларға жол ашады. Бұл тек медициналық мәселе емес, күнделікті өмір салтымен тікелей байланысты құбылыс. Денсаулықты сақтау тек дәрігерлердің немесе мемлекеттің міндеті емес, әр адамның таңдауы. Денсаулығымызды мығымдап, ағамызды өзіміз аялағанымыз абзал болар.

Өз тілшіміз.

ҚҰТТЫҚТАЙМЫЗ!

Ардақты ана, аяулы жар Мұстафаева Айсул Нұрқасымқызы 50 жас мерейтойыңыз құтты болсын!

Елу жас – өміріңіздің ең бір көркем белесі. Осы жасқа дейін отбасыңыздың берекесін кіргізіп, бала-шағаңызға мейірім мен қамқорлық сыйлап келесіз. Сіздің ақ жүрегіңіз, ақыл-парасатыңыз бен даналығыңыз – біз үшін сарқылмас қазына.

Сізге зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, жан тыныштығын, отбасылық бақыт пен мол береке тілейміз. Әр күніңіз қуанышқа, әр таңыңыз жақсылыққа толы болсын! Балаларыңыздың қызығын көріп, немере сүйіп, жүз жастың төріне аман-есен жетіңіз.

Ізгі ниетпен: Жұбайы, балалары, және немересі.

СУДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІН ҚАТАҢ САҚТАЙЫҚ

Осы аптада Жарма ауданында тағы бір қайғылы жағдай тіркеліп, адам суға батып кетті. Өкінішке қарай, 2026 жылдың басынан бері аудан аумағында суға батып кетудің екі фактісі орын алды.

Мұндай қайғылы оқиғалардың негізгі себептерінің бірі – азаматтардың белгіленбеген және жабдықталмаған орындарда суға түсуі. Мұндай жерлерде су түбінің жағдайы белгісіз болады, терең шұңқырлар, су ағыстары мен түрлі кедергілер кездесуі мүмкін. Сондықтан белгіленбеген орындарда суға түсуге қатаң түрде тыйым салынады.

Жарма ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі тұрғындарды су айдындарында қауіпсіздік ережелерін сақтауға шақырады. Суға тек арнайы жабдықталған және рұқсат етілген орындарда ғана түсу қажет. Мас күйінде суға түсуге, жүзу құралдарынсыз алысқа жүзуге, балаларды ересектердің қарауынсыз су жағасына жіберуге болмайды.

Құрметті аудан тұрғындары! Бір сәттік немқұрайлылық орны толмас қайғыға әкелуі мүмкін. Өз өміріңізге және жақындарыңыздың қауіпсіздігіне жауапкершілікпен қарап, судағы қауіпсіздік ережелерін қатаң сақтаңыздар.

Жарма ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі.

ПРОДАЕТСЯ

Срочно продается квартира по адресу Абдрахманқызы 82/1. Цена договорная.

Обращаться по номеру 8 775 130 64 37

Редакцияның мекен-жайы: 070600, Абай облысы, Жарма ауданы, Қалбатау ауылы, Қабанбай к-і, 101/4үй

«Қалба тынысы» газеті "Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат комитеті" республикалық мемлекеттік мекемесінде 2024 жылғы 2 ақпанда қайта тіркеліп, № KZ92VPY00086934 куәлігі берілген.

Жарнаманың нақтылығына жарнама беруші жауапты.

Газет аптасына бір рет қазақ және орыс тілдерінде шығады.

Газет «Қалба тынысы» газетінің компьютерлік орталығында беттеліп, Өскемен қаласындағы, Абай даңғылы, 20 үйде орналасқан «Печатное издательство – агентство «Рекламный Дайджест» ЖШС – де офсеттік тәсілмен басылған.

Тираж -2300

Тапсырыс: №222